

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt onsdag den 1. april 2026

Sag 85/2025

Anklagemyndigheden

mod

A

(advokat Vilhelm Dickmeiss, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt beslutning af Sermersooq Kredsret den 17. marts 2025 (45/2025) og af Grønlands Landsret den 22. juli 2025 (K 084/25).

I påkendelsen har deltaget fem dommere: Poul Dahl Jensen, Kurt Rasmussen, Jens Kruse Mikkelsen, Søren Højgaard Mørup og Mohammad Ahsan.

Påstande

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om, at Grønlands Landsrets beslutning ændres, således at der for den foranstaltning, som A blev idømt ved Sermersooq Kredsrets dom af 3. marts 2014, som ændret ved Sermersooq Kredsrets beslutning af 26. august 2016 og Grønlands Landsrets beslutning af 21. august 2019, fastsættes en ny længstetid på 2 år fra den 4. marts 2025.

A har nedlagt påstand om stadfæstelse af Grønlands Landsrets beslutning.

Supplerende sagsfremstilling

A blev ved Sermersooq Kredsrets dom af 3. marts 2014 fundet skyldig i overtrædelse af kriminallovens § 37 om bl.a. vold eller trussel om vold mod nogen i offentlig tjeneste (tre forhold), § 44 om ulovlig alarmering (et forhold) og § 113 om tingsbeskadigelse (to forhold), begået i perioden fra august 2011 til august 2012, mens hun opholdt sig på den socialpædagogiske døgninstitution ... i Grønland. Hun blev dømt til behandling på psykiatrisk afdeling på hospital i Grønland med tilsyn af kriminalforsorgen under udskrivning, således at

kriminalforsorgen sammen med overlægen ved psykiatrisk afdeling kunne træffe bestemmelse om genindlæggelse på psykiatrisk afdeling. Der blev fastsat en længstetid for foranstaltningen på 3 år.

Til brug for sagen havde Aarhus Universitetshospital, Retspsykiatrisk Afdeling R3 i Risskov, afgivet en erklæring af 22. januar 2014, hvoraf fremgår bl.a.:

”Konklusion:

A er en 21-årig kvinde, der er indlagt på retspsykiatrisk afdeling R3 i Risskov. A er sindssyg, idet hun lider af hebefren skizofreni og har gjort det i flere år, således også på tidspunktet for de påsigtede handlinger.

A blev som 15-årig diagnosticeret med paranoid skizofreni under sin første indlæggelse på psykiatrisk afdeling A1 i Nuuk. Der har siden været et særdeles kompliceret sygdomsforløb, hvor A på trods af intensiv medicinsk og miljø terapeutisk behandling ikke tidligere har opnået tilstrækkelig symptomlindring. Diagnosen er under denne indlæggelse ændret til hebefren skizofreni.

A er præget af tankeforstyrrelser, svære affektive udsving, svingende paranoide vrangforestillinger og syns- og hørelshallucinationer. Hun har ved gentagne tilfælde slået familie, medpatienter og personale. Hun er således sigtet for vold mod personale både på den socialpsykiatriske institution i Nuuk, ..., og under indlæggelsen på retspsykiatrisk afsnit R3. Hun har måttet tvangstilbageholdes på farlighedsindikation. Efter tvangsbehandling med antipsykotisk virkende serenase er A i bedring, og hun samtykker nu til behandling med depot serenase.

A tilhører den personkreds, som omtales i den grønlandske kriminallovs § 156 stk. 1. I fald hun kendes skyldig skal i henhold til § 157 anbefales en dom til behandling på hospital i Grønland med tilsyn af kriminalforsorgen under udskrivning, således at kriminalforsorgen sammen med overlægen kan træffe bestemmelse om genindlæggelse.”

Ved Retten i Aarhus' dom af 17. marts 2014 blev A fundet skyldig i otte forhold af vold og trusler omfattet af straffelovens § 119, stk. 1, begået i perioden fra maj til oktober 2013 under indlæggelse på psykiatrisk hospital i Danmark. Hun blev fundet omfattet af straffelovens § 16, stk. 1, og dømt til behandling på psykiatrisk afdeling med tilsyn af kriminalforsorgen i forbindelse med afdelingen under udskrivning, således at kriminalforsorgen sammen med overlægen kunne træffe bestemmelse om genindlæggelse. Der blev fastsat en længstetid på 5 år.

Den 26. august 2016 besluttede kredsretten, at den foranstaltning, som A var blevet idømt af kredsretten den 3. marts 2014, skulle forlænges i 2 år. Foranstaltningen blev samtidig ændret

således, at hun skulle undergive sig behandling på dansk psykiatrisk hospital eller under tilsyn deraf, således at den behandlende overlæge var bemyndiget til efter nærmere aftale med overlægen ved Psykiatrisk Afdeling på Dronning Ingrid's Hospital i Nuuk og Kriminalforsorgen i Grønland at træffe bestemmelse om udskrivning via Psykiatrisk Afdeling på Dronning Ingrid's Hospital samt under udskrivning tillige under tilsyn af kriminalforsorgen. Den behandlende læge skulle endvidere i samråd med kriminalforsorgen være bemyndiget til at træffe bestemmelse om genindlæggelse på hospital i Grønland eller Danmark.

Til brug for sagen havde Dronning Ingrid's Hospital i Nuuk afgivet en erklæring af 18. juli 2016, hvoraf fremgår bl.a.:

”A har hebefren skizofreni. Hun har siden 15 års alderen haft svære psykotiske symptomer og affektudsving. Efter at have været svært behandlelig siden debut af sygdommen, har A haft den bedste periode det sidste halve år. Hun er i massiv antipsykotisk behandling, som suppleres med forebyggende elektrostimulationsbehandling. A bor på den psykiatriske institution ..., hvor der er mulighed for tæt personalekontakt. Der kan fortsat være behov for at minde A om nødvendigheden af den antipsykotiske behandling, som hun herefter samtykker i at tage frivilligt. I det forløbne år har der under indlæggelse på retspsykiatrisk afsnit R3 været to tilfælde af alvorlig vold mod personale. As psykiske tilstand der fortsat så skrøbelig, at der kan være behov for at henvise til behandlingsdommen for at fastholde hende i behandlingen. Det skønnes, at der fortsat er stor risiko for nye voldshandlinger ved mindste afvigelse i behandlingen. A er ofte ambivalent på baggrund af sin svære sindslidelse og har fortsat utilstrækkelig sygdomserkendelse. Det vurderes nødvendigt af hensyn til retssikkerheden og A psykiske tilstand, at de idømte foranstaltninger opretholdes.”

Ved kendelse af 27. december 2016 ophævede Retten i Aarhus den danske foranstaltning, som A var blevet idømt ved Retten i Aarhus' dom af 17. marts 2014. Ophævelsen skete med henvisning til den foranstaltning, som hun var idømt ved kredsrettens dom af 3. marts 2014 som ændret ved kredsrettens dom af 26. august 2016.

Den 8. januar 2019 besluttede kredsretten, at den grønlandske foranstaltning af 3. marts 2014 med senere ændringer ikke skulle forlænges. Den 21. august 2019 ændrede Grønlands Landsret kredsrettens beslutning, således at foranstaltningen blev forlænget med yderligere 2 år.

Til brug for sagen havde Aarhus Universitetshospital, Retspsykiatrisk Afdeling R3 i Risskov, afgivet en erklæring af 9. oktober 2018, hvoraf fremgår bl.a.:

”Aktuelle psykiske tilstand

A er aktuelt indlagt på Retspsykiatrisk Afsnit R3 i Risskov. Hun blev genindlagt d. 24.07.2018 efter i en periode at have haft ophold på sit bosted ... i Nuuk. A fik ændre sin medicin under ambulante behandling i Nuuk, hvilket har destabiliseret hendes tilstand. Ifølge hermed udadreagerende adfærd både på bosted og i Den psykiatriske Afdeling Al i Nuuk, hvorfor A blev overflyttet til afd. R3.

Under nuværende indlæggelse er forløbet præget af vedvarende psykotiske symptomer. Der forsøges behandling med det antipsykotiske virkende præparat Clopixol, også kendt som Cisordinol. Ved serumværdimålinger i blodet søges medicinen indstillet, så A forhåbentlig kan være i enstofts depot behandling. A modtaget fortsat ECT-behandling. Tilstanden er svingende og præget af adskillige psykotiske forestillinger, bl.a. oplever A, at hendes blod i hovedet koger, ligesom hun oplever, at hun er meget syg, men hun peger på brystet. Adfærden er ikke udadreagerende, og der har ikke været udfald mod hverken personale eller medpatienter under nuværende indlæggelse.

Konklusion

Det drejer sig således om en 25-årig kvinde, som lider af paranoid skizofreni. A har været præget af sundssygelige symptomer siden sin tidlige ungdom. Hun er vedvarende psykotisk trods massiv antipsykotisk behandling. A har haft ophold på Det socialpsykiatriske bosted ... i Nuuk, men på grund af gentagen udadreagerende adfærd og vanskeligheder med fastholdelse i den antipsykotiske behandling stiles der nu mod Danmarksplacering på dansk socialpsykiatrisk bosted.

A er således vedvarende sindssyg. Der har været utallige udadreagerende episoder, og det er ikke lykkedes at stabilisere A under ambulante behandling i Grønland.

På den baggrund kan det ikke anbefales, at aktuelle foranstaltning ophæves, idet der vurderes risiko for, at A fortsat er ustabil og farlig under ambulante behandling i Grønland.”

I april 2020 blev A af Sermersooq Kommune placeret på bostedet ... i Nordjylland.

Den 3. maj 2021 besluttede kredsretten, at den grønlandske foranstaltning skulle forlænges med yderligere 2 år.

Til brug for sagen havde retspsykiatrien ved Aalborg Universitetshospital afgivet en erklæring af 12. januar 2021, hvoraf fremgår bl.a.:

”Der har været en række korrespondancer uden resultat på muligheden for frihedsberøvelse og hvor, og A har gentagne gange angivet, at hun ønsker at rejse tilbage til Grønland og ikke ønsker ophold i Danmark.

Det har været nødvendigt at indlægge A akut på Psykiatrisk Afdeling, Klinik Nord i ... på grund af selvskadende og affektlabil adfærd, hvilket ikke har kunnet afhjælpes, selv med justeringer i behandlingen.

Man har derfor flere gange i efteråret 2020 rettet henvendelse/henvist A til indlæggelse på Dr. Ingrid's Hospital i Nuuk, henvisningerne er sendt til ledende overlæge O, der ikke har reageret på disse.

As tilstand har udviklet sig i en sværhedsgrad, da hun ikke kan få sit ønske om at flytte tilbage til Grønland opfyldt, at hun har overtrådt den danske straffelov og nu er sigtet for ildspåsættelse to gange på bostedet samt fem overtrædelser for overfald på bostedets ansatte jævnfør straffelovens § 119. Der er nyligt foretaget mentalundersøgelse og afgivet retspsykiatrisk erklæring til anklagemyndigheden i Danmark.

Det findes ganske urimeligt, at denne grønlandske patient, der ikke ønsker ophold i Danmark, fortsat tvinges til dette med det resultat at hun nu, for at komme tilbage til Grønland, er sigtet for overtrædelse af den danske straffelov.

Man skal derfor endnu engang anmode om, at hun overflyttes til Dr. Ingrid's Hospital i Nuuk eller Retspsykiatrisk Afdeling R3 i Region Midt, Skejby, Grønlandsafdelingen for at opnå den optimale behandling.”

Ved Retten i Hjørrings dom af 2. december 2021 blev A fundet skyldig i ni forhold af vold omfattet af straffelovens § 119, stk. 1, samt to forhold af brandstiftelse omfattet af straffelovens § 181, stk. 1, begået i perioden fra august 2020 til januar 2021 navnlig på bostedet ... og ... Psykiatriske Sygehus. Hun blev fundet omfattet af straffelovens § 16, stk. 1, og Retten i Hjørring bestemte, at det skulle have sit forblivende med kredsrettens dom af 3. marts 2014 med efterfølgende ændringer.

Den 16. maj 2023 besluttede kredsretten, at den grønlandske foranstaltning af 3. marts 2014 med senere ændringer ikke skulle forlænges. Den 7. december 2023 ændrede Grønlands Landsret kredsrettens beslutning, således at foranstaltningen på ny blev forlænget med 2 år. Foranstaltningens bestemmelser blev opretholdt.

I maj 2024 flyttede A tilbage til Grønland, hvor hun tog ophold hos sine forældre. Den 24. juni 2024 blev hun indlagt på Retspsykiatrisk Afdeling på Dronning Ingrid's Hospital i Nuuk.

Ved Retten i Hjørrings dom af 24. april 2025 blev A fundet skyldig i 26 forhold om vold og trusler om vold omfattet af straffelovens § 119, stk. 1, og § 119 b, stk. 1, og i ét forhold om brandstiftelse omfattet af straffelovens § 181, stk. 1, begået i perioden fra december 2021 til januar 2024 navnlig på bostedet ... og ... Psykiatriske Sygehus. Hun blev fundet omfattet af straffelovens § 16, stk. 1, og dømt til at undergive sig behandling på psykiatrisk afdeling med tilsyn af kriminalforsorgen i forbindelse med afdelingen under udskrivning, således at

kriminalforsorgen sammen med overlægen kan træffe bestemmelse om genindlæggelse. Der blev ikke fastsat en længstetid for foranstaltningen.

Til brug for sagen havde Retslægerådet afgivet en udtalelse af 28. april 2023, hvoraf fremgår bl.a.:

”Retslægerådet finder det godtgjort, at A er lidende af vanskelig behandlelig skizofreni og at hun er omfattet af straffelovens § 16, stk. 1. Såfremt hun findes skyldig i det påsigtede, skal retslægerådet, som mest formålstjenstlig foranstaltning, til imødegåelse af en betydelig risiko for fremtidig ligeartet kriminalitet, jf. straffelovens § 68, 2. pkt., anbefale dom til behandling på psykiatrisk afdeling med tilsyn af Kriminalforsorgen i forbindelse med afdelingen under udskrivning, således at Kriminalforsorgen sammen med overlægen kan træffe bestemmelse om genindlæggelse.”

Endvidere havde Retspsykiatrisk Afdeling ved Aalborg Universitetshospital til brug for sagen afgivet en erklæring af 11. juni 2024, hvoraf fremgår bl.a.:

”Foreliggende udtalelse er udarbejdet af undertegnede, overlæge ved Retspsykiatrisk Ambulatorium, Aalborg Universitetshospital, da A ikke længere er knyttet til det psykiatriske behandlingssystem i Region Nordjylland, efter hun er tilbageflyttet til Grønland.

Det skal anføres, at undertegnede var ledende overlæge i Retspsykiatrisk Ambulatorium på tidspunktet, hvor A kom fra Grønland til Region Nordjylland, uden forudgående orientering, fra dansk overlæge på Grønland blev henvist til Retspsykiatrisk Ambulatorium, Aalborg Universitetshospital, Region Nordjylland.

Baggrunden var, at A var idømt foranstaltning ved Retten i Grønland i 2014 på grund af svær sindslidelse indenfor den skizofrene formkreds. Hun var etableret i behandling og umiddelbart uden yderligere kriminalitet efter 2014. Dog fandt man i Sermersooq samt Nuuk Kommune det vanskeligt at finde et egnet bosted på Grønland. Kommunen på Grønland tog derfor - uden As involvering - kontakt til den private institution EKKO-Fonden i Danmark, der driver flere private bosteder. EKKO-Fonden tilbød at placere A på institutionen ... ved ..., der ikke var i besiddelse af specielle kompetencer i forhold til en grønlandsk beboer, det grønlandske sprog eller kultur. EKKO-Fonden havde ej heller kendskab til A udover de telefoniske kontakter og muligt et enkelt besøg på Grønland, og flytningen af A blev således arrangeret mellem Nuuk Kommune og den private institution ... udenom det psykiatriske behandlingssystem. Man fløj A til Danmark, hvor hun ankom sent om aftenen i Kastrup Lufthavn, hvor hun efterfølgende blev kørt til ... ved ...

Da A samtidig havde behov for depotmedicin i form af antipsykotisk behandling, hvilket man ikke kunne forestå på bostedet ..., henvendte man sig akut to dage senere til Retspsykiatrisk Ambulatorium om denne ydelse.

Man udleverer almindeligvis ikke medicin til en patient, man ikke kender, hvorfor man anbefalede, at der blev taget kontakt til den retspsykiatriske grønlandske afdeling i Århus, hvor A var velkendt, med henblik på at få udleveret den pågældende depotinjektion.

Efterfølgende indløb henvisning fra Dronning Ingrid's Hospital til Retspsykiatrisk Ambulatorium i Aalborg om at overtage behandlingen og varetagelsen af den idømte grønlandske foranstaltning, uden at A var involveret heri.

Da A relativt hurtigt frembød alvorlige symptomer og reaktioner på den pludselige flytning med forværring af sin tilstand med skizofreni, blev hun tilbudt behandling i henhold til Sundhedsloven ved Psykiatrien Klinik Nord, ... Psykiatriske Sygehus.

Der udspandt sig derefter en langvarig korrespondance mellem Retspsykiatrien i Region Nordjylland ved ut. samt vores juridiske konsulent K, herunder korrespondance med såvel Sundhedsministeriet som Justitsministeriet. Hovedproblemet var, at A på ingen måde havde accepteret flytningen til den private institution ..., som senere også viste sig ikke at kunne påtage sig opgaven. As tilstand blev i tiltagende grad forværret med udadreagerende adfærd, hvorfor der også er rejst en række sigtelser i særdeleshed efter straffelovens § 119, vold mod nogen i offentlig tjeneste, som primært har været personale på bostedet og personale på psykiatrisk afdeling i

Man forsøgte vedvarende enten at arrangere tilbageflytning til Grønland eller indlæggelse på Retspsykiatrisk Afdeling for grønlandske statsborgere i Århus, som er en afdeling specielt udformet og aftalt til personer i As tilstand og situation.

Dette var ikke muligt, hvilket resulterede i, at A – da bostedet ... opsagde kontrakten med Nuuk Kommune – blev indlagt langvarigt på ... Psykiatriske Sygehus på forskellige afdelinger, hvor hendes tilstand – trods intensiv behandling – yderligere forværredes og resulterende i udadreagerende adfærd.

Der henvises i øvrigt til de mange sagsakter, herunder juridiske dokumenter, retsbøger etc.

Konklusivt skal anføres i forhold til de aktuelle sigtelser, at A vedvarende siden ankomsten til Danmark i 2020 har været præget af sindssygdommen skizofreni og forsøgt intensivt behandlet med psykofarmaka med begrænset effekt, og hun er derfor tilhørende den i straffelovens § 16, stk. 1, omtalte personkreds.

Man skal derfor, i fald hun kendes skyldig i de forskellige sigtelser, uændret anbefale dom til behandling på psykiatrisk afdeling med tilsyn af Kriminalforsorgen i forbindelse med afdelingen under udskrivning, således at Kriminalforsorgen sammen med overlægen kan træffe bestemmelse om genindlæggelse.

Man skal dog bemærke, at de knap 4 års ophold i Danmark – trods intensiv behandling på psykiatrisk afdeling – har forværret As tilstand medførende de mange sigtelser for overtrædelse i særdeleshed straffelovens § 119, men også § 181 og § 245, jf. § 247, mens der ingen nye sigtelser tilkom i perioden 2014-2020 under As ophold på Grønland.

Man finder, at det er hensigtsmæssigt, som det nu er sket, at A efter sit ønske behandles i det psykiatriske behandlingssystem på Grønland eller om nødvendigt suppleres med behandling på den såkaldte Retspsykiatriske Grønlandsafdeling, Århus Universitetshospital i Skejby.”

I den sag, der er til prøvelse for Højesteret, besluttede Sermersooq Kredsret den 17. marts 2025, at længstetiden for den grønlandske foranstaltning af 3. marts 2014 med senere ændringer ikke skulle forlænges. Af afgørelsen fremgår bl.a.:

”Anklagemyndigheden har påstået forlængelse af foranstaltningen i 2 år. A har påstået ophævelse af dommen.

Retten har lagt vægt på at A er blevet dømt for overtrædelse af kriminallovens § 37-krænkelse af offentlig myndighed, § 44- ulovlig alarmering, § 113- tingsbeskadigelse, som efter praksis foranstaltes med kortere anstaltsanbringelse.

Begge udtalelser har anbefalet at foranstaltningen opretholdes uændret. Hvor Kriminalforsorgen har blandt andet begrundet det med at A ikke har eget adresse.

Den lægelige udtalelser har også anbefalet at den idømte foranstaltning opretholdes uændret, da hun er psykisk syg og har været indlagt med periodevis mindre forbrug af hash. Hun har endvidere været afglidende overfor spørgsmål om hvorvidt hun vil fortsætte antipsykotisk behandling, såfremt foranstaltningen ophæves, hvilket har ført til at de har vurderet at såfremt hun stopper med at tage sin medicin at det vil forværre hendes psykiske tilstand, og kan medføre øget risiko for fornyet kriminalitet.

Retten mener dog ikke at det er proportionelt at forlænge foranstaltningen, for de ting hun er blevet dømt for. Det konstateres at hun er psykisk syg, og har brug for behandling, dette er ikke ensbetydende med at hun skal foranstaltes i så lang tid.

Hvorfor retten besluttede at ophæve den idømte foranstaltning af Sermersooq Kredsret af 3. marts 2014, jf. kriminallovens § 159, stk. 2.”

Den 22. juli 2025 stadfæstede Grønlands Landsret kredsrettens beslutning om ikke at forlænge længstetiden for foranstaltningen med følgende begrundelse:

”Der er ved den foranstaltning, som nærværende sag drejer sig om, fastsat en længstetid i medfør af kriminallovens § 158, stk. 1, og forlængelse af længstetiden kræver, at der foreligger særlige omstændigheder, jf. bestemmelsens 2. punktum.

Foranstaltningen uden længstetid, som A blev idømt ved Retten i Hjørrings dom af 24. april 2025, må anses for alene at være fastsat for nye forhold, jf. kriminallovens § 160, 2. punktum, og A er derfor dømt til at undergive sig to foranstaltninger, der begge fortsat gælder for hende.

Bortset fra, at Dronning Ingrid's Hospital og Kriminalforsorgen i Grønland udtrykkeligt er nævnt ved den foranstaltning, som nærværende sag drejer sig om, svarer den i det væsentligste til den foranstaltning uden længstetid, som A blev idømt ved dommen af 24. april 2025 afsagt af den danske byret. Landsretten finder på den baggrund, at der i hvert fald ikke mod As protest mod forlængelse foreligger sådanne særlige omstændigheder, der kan begrunde, at anklagemyndighedens anmodning om forlængelse tages til følge.

Landsretten bemærker, at der i øvrigt efter de foreliggende oplysninger om As tilstand, herunder navnlig den seneste lægelige udtalelse, ikke er grundlag for at antage, at der skulle være sket en forværring af hendes tilstand, der på nuværende tidspunkt frembyder fare for andre, eller at der på nuværende tidspunkt foreligger et åbenbart behov for at fortsætte en behandling eller pleje.

Anklagemyndighedens anmodning om forlængelse af længstetiden tages derfor ikke til følge.”

Til brug for sagen har Kriminalforsorgen i Grønland afgivet to udtalelser af henholdsvis 27. september og 13. november 2024, og Psykiatrisk Afdeling ved Dronning Ingrid's Hospital i Nuuk har afgivet en erklæring af 8. oktober 2024.

Af kriminalforsorgens udtalelse af 27. september 2024 fremgår bl.a.:

”Status:

A blev anbragt i bosted Ekkofonden i 2020, efter ophold i døgninstitution På daværende tidspunkt meddelt ... at, institution ... ikke længere kunne rumme A På den baggrund blev A anbragt i Ekkofonden. Under opholdet i Danmark blev A indlagt i lukket psykiatrisk afdelingen i 2 år i Aalborg.

Under As overførsel til Danmark til bosted Ekkofonden, har Kriminalforsorgen sagsbehandlet overførsel af tilsyn og behandlingen. Overførsel af behandlingsdom er ikke realiseret, hvor Kriminalforsorgens tilsyn ikke har været tilstrækkeligt under hendes ophold i Danmark.

A udskrevet sig selv til Grønland i maj 2024, der har ikke været grundlag for at tilbageholde hende.

Kriminalforsorgen oplever at hun har bedre sygdomsindsigt.

Under indlæggelsen i psykiatrisk afdelingen i Dronning Hospital i Nuuk, har A fungeret godt og har frie rammer, hvor hun har mulighed overnattet hos sine forældre når hun vil.

Handicap og socialpsykiatri indstiller A til placering i ..., da hendes adfærd og udvikling har ændret sig bedre end før. A er velmediceret og hun ønsker om ECT behandling.

A har tilsynstider hver måned med Kriminalforsorgen. A er imødekommende og snaksalig til tilsynstider. A udviser til tillid og er ærlig til tilsynstider. A er åben til at

fortælle om tidligere oplevelser hun har og kunne godt sige hvordan hun har det for nyligt.

A er meget social og opholder sig i fællesrummet men A er også god til sige fra og gå ind til sin værelse, når hun har behov for det.

A har brug for faste og trygge rammer og brug for guidning til medicinering og andre gøremål som også henvendelser til det offentlige. Derfor der skal altid laves planer og beskrivelser på hvordan A skal takles, for at undgår konflikter og misforståelser, da der har været udfordring inden A er tilflyttet til Danmark.

Kriminalforsorgen i Frihed anbefaler Sermersooq Kredsret dom af 3. marts 2014 med nuværende vilkår og længstetiden skal forlænges.”

Af erklæring af 8. oktober 2024 fra Psykiatrisk Afdeling ved Dronning Ingrid's Hospital fremgår bl.a.:

”Aktuelt psykisk:

A har været indlagt på psykiatrisk afdeling A1 i Nuuk siden d. 24.06.2024, grundet uholdbar hjemmesituation hos sine forældre og tiltagende tristhed.

Hun beskrives under aktuelle indlæggelse med dårlig kontakt både formelt og emotionelt, samtaler forløber på hendes præmisser. Hun afbryder, usamlet tankegang, beskrives let latent aggressiv, stemningsindifferent, psykomotorisk urolig.

Frembyder ikke vrangforestillinger eller hallucinationer.

Under indlæggelse i Nuuk har hun haft flere orlovsperioder af skiftende varighed fra en weekend til en hel uge. Forløbet uproblematisk.

Hun er overbevist om at to læger på N1 i ... har gjort hende deprimeret, uvidst hvordan dette skulle være gået til og adspurgt svarer hun afglidende herpå.

Hun er overbevist om at den medicinske behandling ikke er den rigtige til hende og forklarer at injektion med Cisordinol ikke har en effekt på hende. Hun ønsker at skifte til tidligere behandling i form af Zypadhera. Det er beskrevet i journalen at hun tidligere har ytret samme ønske, men senere nået til den erkendelse at hun bliver psykotisk af præparatet og derefter frafaldet sit ønske. Adspurgt til hvorvidt hun vil fortsætte anti-psykotisk behandling såfremt foranstaltningen ophæves, svarer hun afglidende herpå og frembyder ikke et reelt svar på spørgsmålet, på trods af at der spørges ind gentagne gange.

Hun fremstår ved samtale uden sygdomsindsigt.

...

Konklusion:

A lider af paranoid skizofreni og har gjort dette siden 2011. Hun har med få undtagelsesvise perioder været indlagt siden 2022 i hhv. Psykiatrien i ... og siden juni 2024 i psykiatrisk afdeling A1 i Nuuk. Aktuelt er hun i relevant, stabil antipsykotisk behandling og frembyder ikke psykotiske symptomer. Hun fremstår dog objektivt med dårlig kontakt både formelt og emotionelt, samtaler forløber på hendes præmisser. Hun afbryder, har usamlet tankegang, er let latent aggressiv, stemningsindifferent og psykomotorisk urolig. Hun har ved orlov hos sine forældre periodevist mindre forbrug af hash, men er afholdende under indlæggelse. Hun har angiveligt flere nytilkomne sigtelser i Danmark og er senest sigtet for at have slået personale på psykiatrisk afdeling A1.

Hun er afglidende overfor spørgsmålet om hvorvidt hun vil fortsætte antipsykotisk behandling, såfremt foranstaltningen ophæves. Såfremt foranstaltningen ikke forlænges, er der en overvejende sandsynlighed for at hun vil stoppe sin medicinske behandling og deraf forværres i sin psykiske tilstand. Dette vil ultimativt medføre en øget risiko for fornyet kriminalitet og det skal herefter anbefales at den nuværende foranstaltning forlænges yderligere.”

Af kriminalforsorgens supplerende udtalelse af 13. november 2024 fremgår bl.a.:

”Med anmodning fra Anklagemyndigheden skal anmodes kriminalforsorgen fremkomme med uddybning hvorfor længstetiden for særforanstaltningen skal forlænges.

A er kommet retur til sit hjemby Nuuk, efter snart 4 års både ophold og anbringelse i bosted Ekkofonden og, på lukket psykiatrisk afdeling i Ålborg. A kom i august 2024.

På nuværende tidspunkt A tilmeldt til folkeregister i Sermersooq kommune, hvor hun ikke har sit eget adresse.

Hun er til tider hjemme ved sine forældre, og har åben indlæggelse i Dronning Ingrid's Hospital A1, psykiatrisk afdeling.

Der er afholdt et fællesmøde både med As kommunale sagsbehandler, psykiatrien, social styrelsen samt Kriminalforsorgen at, der skal arbejdes på at, få søgt om plads til døgninstitution ... i Nuuk.

Sagsbehandling er under udarbejdelse, og der er søgt om plads til A i der pt. er i, venteliste.

På baggrund af hendes nuværende sociale situation, er det Kriminalforsorgens vurdering at As placering som skrøbeligt idet, hun intet har eget adresse og stadig er på venteliste til institution anbringelse. På baggrund af hendes sociale situation skal Kriminalforsorgen anbefale at længstetiden af særforanstaltningen skal forlænges.”

Retsgrundlag

Den grønlandske kriminallov indeholder bl.a. følgende bestemmelser om særlige foranstaltninger over for psykisk syge lovovertrædere:

”Kapitel 33

Særlige foranstaltninger over for psykisk syge kriminelle

§ 156. Hvis gerningsmanden på tidspunktet for lovovertrædelsen var sindssyg eller i en tilstand, der ganske må ligestilles hermed, eller var mentalt retarderet, kan der idømmes foranstaltninger efter dette kapitel, når det er nødvendigt for at forebygge, at gerningsmanden begår yderligere lovovertrædelser.

Stk. 2. Tilsvarende gælder, hvis gerningsmanden efter tidspunktet for lovovertrædelsen, men før dom er afsagt, er blevet mentalt retarderet eller er kommet i en ikke blot forbigående tilstand af sindssygdom.

§ 157. Hvis det findes formålstjenligt for at forebygge yderligere lovovertrædelser, kan retten bestemme, at den dømte skal anbringes på hospital eller anden institution i Grønland eller i Danmark.

Stk. 2. Hvis mindre indgribende foranstaltninger skønnes tilstrækkelige, kan der idømmes sådanne foranstaltninger. Retten kan herunder træffe bestemmelse om behandling på hospital eller anden institution i Grønland eller i Danmark eller om tilsyn efter bestemmelserne i kapitel 28.

§ 158. Medfører en foranstaltning efter § 157, at den dømte skal anbringes på hospital eller i anden institution, eller giver foranstaltningen mulighed herfor, fastsættes en længstetid på 3 år for denne foranstaltning. Længstetiden omfatter også foranstaltninger, som senere fastsættes efter § 159, jf. § 157, og som medfører en lempelse af den hidtidige foranstaltning. Under særlige omstændigheder kan retten efter anmodning fra anklagemyndigheden ved kendelse fastsætte en ny længstetid på 2 år.

Stk. 2. I de tilfælde, der er omhandlet i stk. 1, fastsættes dog i almindelighed ingen længstetid, hvis den dømte findes skyldig i drab, røveri, frihedsberøvelse, alvorlig voldsforbrydelse, trusler af den i § 98 nævnte art, brandstiftelse, voldtægt eller anden alvorlig sædelighedsforbrydelse eller i forsøg på en af de nævnte forbrydelser. Er der ikke fastsat en længstetid, indbringer anklagemyndigheden spørgsmålet om ændring eller endelig ophævelse af foranstaltningen for retten 3 år efter afgørelsen, medmindre spørgsmålet har været forelagt for retten inden for de sidste 2 år. Derefter forelægges spørgsmålet for retten mindst hvert andet år.

Stk. 3. Ved andre foranstaltninger end de i stk. 1 nævnte fastsættes en længstetid for foranstaltningen, der ikke kan overstige 2 år. Under særlige omstændigheder kan retten efter anmodning fra anklagemyndigheden ved kendelse forlænge længstetiden. Den samlede tid for foranstaltningen kan ikke overstige 3 år.

§ 159. Det påhviler anklagemyndigheden at påse, at en foranstaltning efter § 157 ikke opretholdes i længere tid og i videre omfang end nødvendigt.

Stk. 2. Retten træffer afgørelse om ophævelse eller ændring af den idømte foranstaltning.

Stk. 3. Rettens afgørelse træffes efter anmodning fra anklagemyndigheden, kriminalforsorgen, den dømte, dennes bistandsværge eller vedkommende hospital eller institution. Anmodning fra kriminalforsorgen, den dømte, dennes bistandsværge eller vedkommende hospital eller institution fremsættes over for anklagemyndigheden, der snarest muligt indbringer spørgsmålet for retten. Tages en anmodning fra den dømte eller dennes bistandsværge ikke til følge, kan spørgsmålet først indbringes for retten igen, når der er forløbet et halvt år fra afgørelsen.

§ 160. Begår den dømte ny lovovertrædelse under foranstaltningens fuldbyrdelse, fastsætter retten en samlet foranstaltning for dette forhold og for den tidligere pådømte lov-

overtrædelse, medmindre den anser den tidligere foranstaltning for tilstrækkelig. Retten kan i stedet fastsætte en foranstaltning alene for det nye forhold

...

Kapitel 44

Fuldbyrdelse af foranstaltninger over for visse grupper af kriminelle

...

Psykisk syge lovovertrædere

§ 240. Anbringelse og behandling efter kapitel 33 af sindssyge eller personer i en tilstand, der ganske må ligestilles hermed, gennemføres af sundhedsvæsenet.

...

Stk. 3. Tilsyn og særvilkår, der er fastsat efter § 157, stk. 2, gennemføres efter bestemmelserne i kapitel 40 om fuldbyrdelse af foranstaltninger med tilsyn mv.”

Af forarbejderne til kriminallovens § 158 og § 159 fremgår bl.a., jf. Folketingstidende 2007-08, tillæg A, 2. samling, lovforslag nr. L 35, s. 1677 ff.:

”Til § 158

Bestemmelsen, der svarer til straffelovens § 68 a, indebærer, at der indføres en vis tidsbegrænsning af foranstaltninger over for psykisk syge kriminelle og andre, der omfattes af personkredsen i § 156.

Som hovedregel vil længstetiden være fastsat til 3 år, som i særlige tilfælde kan forlænges af retten ved fastsættelse af en ny længstetid på 2 år, jf. *stk. 1*. En vigtig undtagelse fra udgangspunktet om en længstetid på 3 år er imidlertid de tilfælde, der er opregnet i bestemmelsens *stk. 2*, dvs. sager vedrørende personer, som er dømt for drab, røveri og lignende alvorlige forbrydelser. I disse tilfælde vil der ikke skulle fastsættes en længstetid, men anklagemyndigheden skal indbringe spørgsmålet om ophævelse af foranstaltningen for retten efter 3 års forløb og derefter hvert andet år. For ikke frihedsberøvende foranstaltninger foreslås en længstetid på 2 år, der kan forlænges, dog ikke ud over 3 år i alt.

Til sammenligning kan det nævnes, at der i Danmark gælder længstetider på henholdsvis 5 og 3 år (i stedet for 3 og 2 år), jf. straffelovens § 68 a. De foreslåede kortere længstetider i Grønland skal ses i lyset af, at sanktionsniveauet generelt er lavere i Grønland end i Danmark, jf. betænkningens afsnit XV, kap. 2.6., og at der i et vist omfang må foretages en proportionalitetsvurdering ved afgørelsen af, om en tidsbestemt foranstaltning fortsat kan opretholdes, jf. Straffelovrådets betænkning nr. 1372/1999 om tidsbegrænsning af foranstaltninger efter straffelovens §§ 68 og 69, s. 27- 30, og bemærkningerne nedenfor til § 159.

...

Til §159

Bestemmelsen omhandler foranstaltningsændring og -ophævelse og svarer med enkelte sproglige ændringer til den gældende bestemmelse i kriminallovens § 113, stk. 3. Efter

bestemmelsen vil det således fortsat være et domstolsanliggende at behandle sager om ændring eller ophævelse af foranstaltninger idømt psykisk syge kriminelle.

Med den foreslåede *stk. 1* lovfæstes anklagemyndighedens pligt til at påse, at en foranstaltning efter § 157 ikke opretholdes i længere tid og i videre omfang end nødvendigt. Bestemmelsen indebærer bl.a., at der efter omstændighederne kan være pligt til at indbringe spørgsmålet om opretholdelse af den fastsatte foranstaltning før udløbet af den længstetid, der gælder efter den foreslåede § 158, stk. 1 og 3, og før der efter den foreslåede bestemmelse i § 158, stk. 2, 2. pkt., er pligt for anklagemyndigheden til at forelægge sagen for retten.

Det forudsættes, at anklagemyndigheden normalt én gang om året indhenter en erklæring fra vedkommende institution om behovet for at opretholde foranstaltningen. Såfremt den dømte, institutionen eller bistandsværgeren anmoder om, at foranstaltningen ændres eller ophæves, indbringes sagen – eventuelt efter forelægning for Retslægerådet – for retten, hvorunder anklagemyndigheden efter en konkret vurdering enten tilslutter eller modsætter sig anmodningen. Fremsættes der ikke en sådan anmodning, vurderer politimesteren på grundlag af erklæringen fra institutionen og eventuelt efter forelægning for Retslægerådet, om sagen på anklagemyndighedens initiativ bør indbringes for retten med henblik på ændring eller ophævelse af foranstaltningen. Heri indgår proportionalitetshensyn, jf. Straffelovrådets betænkning nr. 1372/1999 om tidsbegrænsning af foranstaltninger efter straffelovens §§ 68 og 69, s. 27-30. Hvis der efter anklagemyndighedens opfattelse ikke er behov for ændring eller ophævelse af foranstaltningen, vurderes spørgsmålet på ny efter et år.”

Den grønlandske kriminallov indeholder følgende bestemmelser om overførsel af foranstaltninger:

”Kapitel 46 *Overførsel af foranstaltninger*

§ 254. Bøder, der er fastsat i Grønland, kan inddrives i den øvrige del af riget i overensstemmelse med de regler, der gælder dér. Straffelovens § 55 finder tilsvarende anvendelse med hensyn til fastsættelse af forvandlingsstraf.

Stk. 2. Bøder, der er fastsat i den øvrige del af riget, kan inddrives i Grønland i overensstemmelse med de regler, der gælder her. § 128, stk. 4, finder tilsvarende anvendelse.

§ 255. Tilsyn og eventuelle vilkår fastsat i forbindelse hermed, der er fastsat i den ene del af riget, kan overføres til den anden del. Afgørelse herom træffes af justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil. Justitsministeren kan fastsætte nærmere bestemmelser om tilsynets udøvelse.

Stk. 2. Når tilsyn er overført fra Grønland til den øvrige del af riget, finder straffelovens regler anvendelse med hensyn til ændring af dommens eller afgørelsens bestemmelser og retsfølgen ved tilsidesættelse af bestemmelserne. På samme måde finder kriminallovens regler anvendelse, når tilsyn er overført til Grønland.

Stk. 3. Begår den pågældende ny lovovertrædelse i tilsyns eller prøvetiden, finder bestemmelserne i stk. 2 tilsvarende anvendelse, selv om tilsyn ikke er overført efter stk. 1.

§ 256. Justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil, kan bestemme, at fængselsstraf, som i den øvrige del af riget er idømt personer, som har bopæl eller i øvrigt er hjemmehørende i Grønland, skal fuldbyrdes i Grønland. I så fald omsættes straffen til anbringelse i anstalt af samme varighed som fastsat i dommen. Det samme gælder, hvis den dømte har opholdt sig i Grønland og det findes mest hensigtsmæssigt, at fuldbyrdelsen finder sted i Grønland.

§ 257. Justitsministeren kan bestemme, at en anstaltdom skal fuldbyrdes i den øvrige del af riget, hvis den dømte har bopæl eller i øvrigt er hjemmehørende dér. I så fald omsættes foranstaltningen til fængselsstraf af samme varighed som fastsat i dommen. Det samme gælder, hvis den dømte har opholdt sig i den øvrige del af riget og det findes mest hensigtsmæssigt, at fuldbyrdelsen finder sted dér.

§ 258. Justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil, kan bestemme, at forvaring, som i den øvrige del af riget er idømt personer, som har bopæl eller i øvrigt er hjemmehørende i Grønland, skal fuldbyrdes i Grønland. Det samme gælder, hvis den dømte har opholdt sig i Grønland og det findes mest hensigtsmæssigt, at fuldbyrdelsen finder sted i Grønland.

§ 259. Justitsministeren kan bestemme, at en grønlandsk forvaringsdom skal fuldbyrdes i den øvrige del af riget, hvis den dømte har bopæl eller i øvrigt er hjemmehørende dér. Det samme gælder, hvis den dømte har opholdt sig i den øvrige del af riget og det findes mest hensigtsmæssigt, at fuldbyrdelsen finder sted dér.

§ 260. Afgørelser efter §§ 256-259 kan, inden 4 uger efter at afgørelsen er meddelt den dømte, af denne kræves indbragt for retten til prøvelse. Anmodningen fremsættes over for den myndighed, der har truffet afgørelsen om overførsel.

Stk. 2. En anmodning om domstolsprøvelse er ikke til hinder for, at fuldbyrdelsen iværksættes eller fortsættes, medmindre retten bestemmer det.

Stk. 3. Sagen indbringes for kredsretten i den retskreds, hvor den myndighed, som har truffet afgørelsen, er beliggende. Sagen behandles efter bestemmelserne i retsplejelovens afsnit V om kriminalsagers behandling. Rettens afgørelse træffes ved en beslutning, der skal begrundes. Retsplejelovens § 56 om henvisning af sager til Retten i Grønland finder tilsvarende anvendelse.”

Den danske straffelov indeholder bl.a. følgende bestemmelser om forlængelse og opretholdelse af foranstaltninger:

”§ 68 a. Medfører en foranstaltning efter § 68 eller § 72, jf. § 68, at den dømte skal anbringes i institution, eller giver foranstaltningen mulighed herfor, fastsættes en længstetid på 5 år for denne foranstaltning. Længstetiden omfatter også foranstaltninger, som senere fastsættes efter § 72, jf. § 68, og som medfører en lempelse af den hidtidige foranstaltning. Under særlige omstændigheder kan retten efter anmodning fra anklagemyndigheden ved kendelse fastsætte en ny længstetid på 2 år.

Stk. 2. I de tilfælde, der er omhandlet i stk. 1, fastsættes dog i almindelighed ingen længstetid, hvis den dømte findes skyldig i drab, røveri, frihedsberøvelse, alvorlig voldsforbrydelse, trusler af den i § 266 nævnte art, brandstiftelse, voldtægt eller anden alvorlig seksualforbrydelse eller i forsøg på en af de nævnte forbrydelser. Er der ikke fastsat en længstetid, indbringer anklagemyndigheden spørgsmålet om ændring eller endelig ophævelse af foranstaltningen for retten 5 år efter afgørelsen, medmindre spørgsmålet har været forelagt for retten inden for de sidste to år. Derefter forelægges spørgsmålet for retten mindst hvert andet år.

...

§ 72. Det påhviler anklagemyndigheden at påse, at en foranstaltning efter §§ 68, 69 eller 70 ikke opretholdes i længere tid og videre omfang end nødvendigt.

Stk. 2. Bestemmelse om ændring eller endelig ophævelse af en foranstaltning efter §§ 68, 69 eller 70 træffes ved kendelse efter anmodning fra den dømte, bistandsværgen, anklagemyndigheden, institutionens ledelse eller kriminalforsorgen. Anmodning fra den dømte, bistandsværgen, institutionens ledelse eller kriminalforsorgen fremsættes over for anklagemyndigheden, der snarest muligt indbringer spørgsmålet for retten. Tages en anmodning fra den dømte eller bistandsværgen ikke til følge, kan ny anmodning ikke fremsættes, før der er forløbet et halvt år fra kendelsens afsigelse.

Stk. 3. Bestemmelsen i § 59, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse på afgørelser efter stk. 2. Er der spørgsmål om ændring af foranstaltningen på grund af ny lovovertrædelse, afgøres spørgsmålet dog af den ret, der behandler sagen vedrørende overtrædelsen.”

Af forarbejderne til straffelovens § 68 a og § 72 fremgår bl.a., jf. Folketingstidende 1999-2000, tillæg A, lovforslag nr. L 438, s. 3623 og 3626:

”Til nr. 1 (straffelovens § 68 a)

...

Den foreslåede bestemmelse i § 68 a, stk. 1, 3. pkt., åbner mulighed for, at retten efter anmodning fra anklagemyndigheden ved kendelse kan fastsætte en ny længstetid på 2 år. Forlængelse kan ske med 2 år ad gangen, dvs. også i tilfælde, hvor længstetiden tidligere har været forlænget med 2 år i medfør af denne bestemmelse. Forlængelse kan imidlertid kun ske under særlige omstændigheder, f.eks. hvis den dømtes tilstand er blevet forværret på en sådan måde, at den pågældende freAyder fare for andre, eller hvor der i øvrigt ved længstetidens udløb foreligger et åbenbart behov for at fortsætte en behandling eller pleje, der er motiveret af kriminalitetsforebyggende hensyn.

...

Til nr. 4 (straffelovens § 72)

...

I anklagemyndighedens vurdering af spørgsmålet om foranstaltningsændring indgår således bl.a., hvilken tidsbestemt straf der ville være idømt for det pågældende forhold. Ved denne vurdering skal der imidlertid også tages hensyn til kriminalitetens art og

grovhed sammenholdt med den lægelige vurdering af risikoen for recidiv, jf. straffelovens § 68.”

Anbringender

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at sagen rejser spørgsmålet, om der efter kriminallovens § 158, stk. 1, 3. pkt., foreligger "særlige omstændigheder", der kan begrunde forlængelse af længstetiden for en grønlandsk behandlingsdom, når der efterfølgende er idømt en dansk behandlingsdom for nye strafbare forhold.

Grønlands Landsrets beslutning af 22. juli 2025 om ikke at forlænge den foranstaltning, som A blev idømt ved Sermersooq Kredsrets dom af 3. marts 2014 med senere ændringer, synes at hvile på en forkert antagelse om, at Retten i Hjørrings dom af 24. april 2025 – hvorved A blev idømt en tidsubestemt foranstaltning i Danmark (behandlingsdom) – har retskraft i Grønland.

Der er imidlertid ikke regler i hverken den danske eller grønlandske lovgivning, som giver adgang til at fuldbyrde den danske behandlingsdom i Grønland. Endvidere er der ikke mulighed for at fuldbyrde den danske behandlingsdom i Danmark, så længe A har folkeregisteradresse i Grønland, idet de danske regioner som følge af Grønlands hjemtagelse af sundhedsområdet ikke har en forpligtelse til at modtage hende under disse omstændigheder.

Der foreligger sådanne særlige omstændigheder, at betingelserne for forlængelse af længstetiden af Sermersooq Kredsrets dom af 3. marts 2014 med 2 år med virkning fra 4. marts 2025 efter kriminallovens § 158, stk. 1, 3. pkt., er opfyldt.

På baggrund af den massive, fornyede personfarlige kriminalitet, som A har begået og er dømt for ved Retten i Hjørrings domme af henholdsvis 2. december 2021 og 24. april 2025, er der således tale om en domfældt, som påviseligt frembyder en fare for andre, hvorved der åbenbart er behov for at fortsætte behandlingen, der er motiveret af kriminalitetsforebyggende hensyn, jf. forarbejderne til straffelovens § 68 a, som kriminallovens § 158 bygger på. Selv om de nye forhold er pådømt ved en dansk domstol under straffelovens jurisdiktion, må forholdene tillægges afgørende betydning ved vurderingen af, om der er tale om særlige omstændigheder efter kriminallovens § 158, stk. 1, 3. pkt.

Hertil kommer, at erklæringen af 8. oktober 2024, der er afgivet af Retspsykiatrisk Afdeling AI på Dronning Ingrid's Hospital i Nuuk, og udtalelserne af henholdsvis 27. september og 13. november 2024, der er afgivet af Kriminalforsorgen i Grønland, alle anbefaler en forlængelse af foranstaltningen.

Endvidere underbygger Retslægerådets udtalelse af 28. april 2023 og Aalborg Universitets-hospitals erklæring af 11. juni 2024 – der blev indhentet i forbindelse med Retten i Hjørrings dom af 24. april 2025 – det åbenbare behov for, at A fortsat er undergivet en effektiv behandlingsdom.

A har anført navnlig, at der ikke foreligger sådanne særlige omstændigheder, at længstetiden for den foranstaltning, som hun er idømt ved kredsrettens dom af 3. april 2014 med senere ændringer, skal forlænges efter kriminallovens § 158 stk. 1, 3. pkt.

Af erklæringen af 8. oktober 2024, der er afgivet af Retspsykiatrisk Afdeling AI på Dronning Ingrid's Hospital i Nuuk, hvor hun for tiden er indlagt, fremgår, at hun aktuelt er i relevant, stabil antipsykotisk behandling og ikke frembyder psykotiske symptomer.

Udtalelserne fra Kriminalforsorgen i Grønland af 27. september og 13. november 2024 viser, at baggrunden for, at hun aktuelt er indlagt, er sociale hensyn, idet der for tiden ikke er plads på bostedet Dette hensyn kan varetages gennem det almindelige psykiatriske system, og det er derfor ikke påkrævet, at hun fortsat skal være underlagt en behandlingsdom i Grønland.

Det forhold, at hun den 24. april 2025 ved Retten i Hjørring blev idømt en behandlingsdom for forhold begået i Danmark under indlæggelse på psykiatrisk afdeling og under ophold på bostedet ..., er ikke udtryk for, at hun i Grønland vil begå ny kriminalitet. Hun er flyttet fra Danmark til Grønland og er i nye rammer, hvor hun har det godt. De forhold, som dommen af 24. april 2025 vedrører, er af ældre dato, og der er ikke efterfølgende i Grønland, hvortil hun flyttede i maj 2024, kommet nye sigtelser til.

Der er ikke grundlag for at antage, at der skulle være sket en forværring af hendes tilstand, således at hun på nuværende tidspunkt frembyder fare for andre, og der foreligger heller ikke et åbenbart behov for at fortsætte en behandling motiveret af kriminalitetsforebyggende hen-

syn. Derfor foreligger der ikke særlige omstændigheder, der kan begrunde, at længstetiden for den idømte behandlingsdom af 3. marts 2014 med senere ændringer forlænges.

Ved proportionalitetsafvejningen af, om den grønlandske behandlingsdom skal forlænges, skal risikoen for ny kriminalitet sammenholdes med behandlingsdommens art og længde. Henset til, at behandlingsdommen blev idømt den 3. marts 2014, og at længstetiden efterfølgende er blevet forlænget fire gange, er det under alle omstændigheder ikke længere proportionalt at opretholde behandlingsdommen.

Højesterets begrundelse og resultat

A er ved Sermersooq Kredsrets dom af 3. marts 2014 idømt en behandlingsdom efter den grønlandske kriminallovs § 157, stk. 2, med en længstetid på 3 år, jf. § 158, stk. 1.

Varigheden af foranstaltningen er efterfølgende blevet forlænget fire gange med 2 år ad gangen. Det er sket ved kredsrettens beslutning af 26. august 2016, Grønlands Landsrets beslutning af 21. august 2019, kredsrettens beslutning af 3. maj 2021 og senest ved Grønlands Landsrets beslutning af 7. december 2023.

Spørgsmålet er, om der skal fastsættes en ny længstetid. Sermersooq Kredsret besluttede den 17. marts 2025, at der ikke skal fastsættes en ny længstetid, hvilket Grønlands Landsret stadfæstede den 22. juli 2025.

Det følger af kriminallovens § 158, stk. 1, 3. pkt., at retten under særlige omstændigheder efter anmodning fra anklagemyndigheden kan fastsætte en ny længstetid på 2 år for foranstaltningen. Af forarbejderne til bestemmelsen fremgår, at den svarer til straffelovens § 68 a, jf. Folketingstidende 2007-08, tillæg A, 2. samling, lovforslag nr. L 35, s. 1677.

Af forarbejderne til straffelovens § 68 a, stk. 1, 3. pkt., fremgår, at forlængelse af længstetiden kun kan ske under særlige omstændigheder, f.eks. hvis den dømtes tilstand er blevet forværret på en sådan måde, at den pågældende frembyder fare for andre, eller hvor der i øvrigt ved længstetidens udløb foreligger et åbenbart behov for at fortsætte en behandling eller pleje, der er motiveret af kriminalitetsforebyggende hensyn, jf. Folketingstidende 1999-2000, tillæg A, lovforslag nr. L 438, s. 3623.

Højesteret finder, at der ved vurderingen af, om der foreligger særlige omstændigheder, som kan begrunde forlængelse af en foranstaltning idømt ved en grønlandsk domstol, kan lægges vægt på, om den pågældende – som i den foreliggende sag – efterfølgende er blevet dømt for strafbare forhold ved en dansk domstol. Sådanne strafbare forhold samt eventuelle erklæringer mv., der er fremlagt for en dansk domstol, kan således tillægges betydning ved vurderingen af, om den pågældendes tilstand er blevet forværret på en sådan måde, at den pågældende frembyder fare for andre, eller om der er et åbenbart behov for at fortsætte en behandling eller pleje af kriminalitetsforebyggende hensyn.

Endvidere bemærker Højesteret, at der – ligesom efter straffelovens § 68 a, stk. 1, 3. pkt. – ved vurderingen af, om foranstaltningen skal forlænges efter kriminallovens § 158, stk. 1, 3. pkt., også skal foretages en proportionalitetsvurdering, jf. herved Folketingstidende 2007-08, tillæg A, 2. samling, lovforslag nr. L 35, s. 1677-1678. Højesteret finder, at denne vurdering indebærer, at der skal være proportionalitet mellem på den ene side risikoen for, at den dømte begår ny kriminalitet og karakteren heraf, herunder den lægelige vurdering af behovet for behandling eller pleje for at forebygge denne kriminalitet, og på den anden side byrden for den dømte ved at være underlagt foranstaltningen. Det må også vurderes, hvilken tidsbestemt straf (i Grønland: anstaltsanbringelse) den dømte ville være blevet idømt for den oprindeligt begåede kriminalitet, hvis den pågældende ikke havde været utilregnelig, og hvor lang tid den dømte har været undergivet foranstaltningen.

Efter en samlet vurdering af de foreliggende oplysninger om As aktuelle helbredstilstand, finder Højesteret, at der ikke er grundlag for at antage, at hendes tilstand er blevet forværret, således at hun på nuværende tidspunkt frembyder fare for andre, eller at der på nuværende tidspunkt foreligger et åbenbart behov for at fortsætte en behandling eller pleje, der er motiveret af kriminalitetsforebyggende hensyn.

Højesteret har i den forbindelse også lagt vægt på, at der er tale om at forlænge længstetiden for en foranstaltning, som A blev idømt den 3. marts 2014, og som allerede er blevet forlænget fire gange. Hertil kommer, at det må lægges til grund, at recidivrisikoen og behandlingsbehovet falder betydeligt, når hun opholder sig i Grønland. Der var således i perioden fra 2014 til 2020, mens hun primært opholdt sig i Grønland, alene enkeltstående episoder, hvor hun udviste udadreagerende adfærd, og der foreligger ikke oplysninger fra anklagemyndigheden om, at hun siden maj 2024, hvor hun kom tilbage til Grønland, har

begået ny kriminalitet. Endvidere er det tillagt betydning, at As helbredstilstand er forbedret så meget, at der er søgt om at få hende placeret på den socialpædagogiske institution ..., og at kriminalforsorgen i sin seneste udtalelse af 13. november 2024 anbefalede foranstaltningens længstetid forlænget alene på baggrund af hendes sociale situation.

Højesteret finder, at Retten i Hjørrings dom af 24. april 2025 – og de erklæringer mv., der blev fremlagt under sagen – ikke kan føre til et andet resultat. Det skyldes, at det må lægges til grund, at de forhold, som A i dommen blev dømt for at have begået på bostedet ... og ... Psykiatriske Sygehus, især må tilskrives myndighedernes placering af hende i Danmark samt hendes manglende trivsel de pågældende steder. Der kan herved bl.a. henvises til, at det fremgår af erklæring af 11. juni 2024 fra Retspsykiatrisk Afdeling ved Aalborg Universitetshospital, at bostedet ... ”ikke var i besiddelse af specielle kompetencer i forhold til en grønlandsk beboer, det grønlandske sprog eller kultur”, at hendes tilstand, mens hun var på ..., i tiltagende grad blev forværret med udadreagerende adfærd, og at hendes tilstand, mens hun var indlagt på ... Psykiatriske Sygehus’ forskellige afdelinger, ”yderligere forværredes og resulterede i udadreagerende adfærd”. Endvidere fremgår det af erklæringen, at man vedvarende forsøgte at arrangere flytning af A tilbage til Grønland eller til Aarhus Universitetshospital, Retspsykiatrisk Afdeling R3, der er specielt udformet til at behandle grønlandske patienter.

På den baggrund finder Højesteret, at betingelserne for efter kriminallovens § 158, stk. 1, 3. pkt., at fastsætte en ny længstetid ikke er opfyldt.

Højesteret stadfæster herefter Grønlands Landsrets beslutning.

Thi bestemmes:

Grønlands Landsrets beslutning stadfæstes.

Statskassen skal betale sagens omkostninger for Højesteret.